

Shrnutí hlavních poznatků

Demografický vývoj

- na území Jihomoravského kraje na konci roku 2015 žilo 1,18 mil. obyvatel, během roku se počet obyvatel zvýšil o 2 172 osob, pokles počtu obyvatel byl zaznamenán ve 2 okresech kraje - v okrese Hodonín o 558 osob a v Brně o 412 osob; počet obyvatel Brna-města klesal 6. rok v řadě, v okrese Hodonín byl přírůstek počtu obyvatel naposledy zaznamenán v roce 1994
- téměř třetina obyvatel kraje žila v krajském městě (32,1 %), podíl městského obyvatelstva poklesl o 0,2 bodu na 61,7 %; ve velikostní skupině obcí s počtem obyvatel nad 10 tisíc se v roce 2015 počet obyvatel snížil především zásluhou stěhování
- na přírůstku počtu obyvatel se v roce 2015 dvěma třetinami podílelo stěhování (přírůstek počtu obyvatel stěhování trvá od roku 2003), v letech 2011 až 2015 bylo kladné saldo zahraničního i vnitřního stěhování; zvyšování počtu obyvatel kraje zásluhou přirozeného přírůstku obyvatel trvá od roku 2007; nejvyšší přírůstky počtu obyvatel v letech 2010 až 2015 byly ve správních obvodech v nejbližším okolí krajského města (SO ORP Šlapanice, Židlochovice, Slavkov u Brna, Pohořelice a Kuřim)
- sedmý rok v řadě rostl podíl dětské složky populace (v roce 2015 činil 15,2 %), již v roce 2005 podíl osob ve věku 65 let a více velikostí přesáhl podíl dětské složky a každoročně se zvyšuje (na konci roku 2015 dosáhl 18,6 %); průměrný věk obyvatel v kraji dosáhl 42,0 roku a od roku 1991 se zvýšil o 5,3 roku
- v roce 2015 bylo v kraji uzavřeno 5 414 sňatků, jejich počet se zvyšuje od roku 2012; rozvedeno bylo 2 770 manželství, což byl nejnižší počet od roku 1999; zvyšoval se nejen průměrný věk obyvatel celkem, ale i průměrný věk ženicha a nevěsty při uzavření sňatku či průměrný věk manželů při rozvodu
- živě se narodilo 12 771 dětí (meziročně o 31 méně), hrubá míra porodnosti (10,9 ‰) byla mezi kraji 3. nejvyšší; mimo manželství se v roce 2015 narodilo 5 501 dětí, což byl nejvyšší počet v novodobé historii kraje a tvořil 43,1 % z počtu živě narozených dětí
- v roce 2015 v kraji zemřelo 12 106 osob (o 707 osob více než v předcházejícím roce), hranice 12 tisíc zemřelých byla naposled překročena v roce 2005, kdy zemřelo 12 059 osob; hrubá míra úmrtnosti (10,32 ‰) byla 4. nejnižší mezi kraji; příčinou úmrtí u tří čtvrtin zemřelých jsou dlouhodobě nemoci oběhové soustavy (47,0 % z celkového počtu zemřelých) nebo nádorová onemocnění (24,1 % z počtu zemřelých)
- od roku 1996 vzrostla střední délka života v Jihomoravském kraji u mužů o 5,37 roku na 76,32 roku (5. nejvyšší mezi kraji) a u žen o 4,41 roku na 82,22 let (3. nejvyšší)

Sociální vývoj

- pracovní sílu v Jihomoravském kraji v roce 2015 tvořilo 598,9 tisíc osob (569,1 tisíc zaměstnaných a 29,8 tisíc nezaměstnaných), meziročně se objem pracovní síly zvýšil o 5,2 tisíc osob (počet zaměstnaných vzrostl o 11,6 tisíc osob a počet nezaměstnaných poklesl o 6,4 tisíc osob)
- míra ekonomické aktivity meziročně vzrostla o 0,5 bodu na 60,1 % (5. nejvyšší mezi kraji), uvedená míra ekonomické aktivity byla nejvyšší od roku 1999 (60,3 %)
- v pohledu na vývoj struktury pracovní síly je patrný nárůst vzdělanosti pracovní síly v kraji - v roce 2015 zde bylo téměř 28 % vysokoškolsky vzdělaných (v roce 1995 13,8 %), zvyšuje se i podíl osob vyšších věkových kategorií – 45letí a starší v roce 1995 tvořili 33 % pracovní síly, v roce 2015 již téměř 40 %
- podíl nezaměstnaných osob (podle MPSV) k 31. 12. 2015 činil 7,01 % (4. nejvyšší mezi kraji), oproti konci roku 2014 se snížil o 1,23 bodu; na úřadech práce bylo evidováno 56 032 uchazečů o zaměstnání (meziročně o 10 171 méně); k dispozici bylo 8 097 volných pracovních míst (nárůst o 3 574 míst); 6,9 uchazečů na jedno volné místo byl 3. nejvyšší počet mezi kraji
- přetrvává problém dlouhodobé nezaměstnanosti, k 31. 12. 2015 mezi uchazeči o zaměstnání bylo 16 148 uchazečů, kteří byli v evidenci ÚP déle než 2 roky, jejich počet se sice meziročně o 1 904 snížil, podíl 28,8 % však byl nejvyšší v posledních 5 letech

- průměrná hrubá měsíční mzda v kraji činila 25 718 Kč (předběžné výsledky) a vzrostla o 3,6 %, mezi kraji byla průměrná mzda 3. nejvyšší; medián mezd (podle výsledků strukturálního šetření) činil 23 328 Kč (zvýšení o 4,2 %)
- počet dětí v mateřských školách se od roku 2010 zvýšil o 5,1 tisíc, počet žáků v základních školách vzrostl o 10,7 tisíc, naproti tomu počet studentů středních škol poklesl o 12,2 tisíc a počet studentů vysokých škol (s bydlištěm v kraji) se snížil o 8,9 tisíc
- hodnota průměrného procenta dočasné pracovní neschopnosti se zvýšila z 3,723 % v roce 2014 na 4,051 % v roce 2015 (mezi kraji 3. nejnižší); průměrná doba trvání jednoho případu dočasné pracovní neschopnosti se v kraji v roce 2015 snížila o 3,0 dne na 44,1 dne (5. nejvyšší mezi kraji)
- na dávkách nemocenského pojištění byla v roce 2015 v kraji vyplacena částka 2,62 mld. Kč (meziročně o 200 mil. Kč více); největší část, a to 1,64 mld. Kč, byla určena na nemocenské (o 146 mil. Kč více)
- v zařízeních poskytujících sociální služby bylo k dispozici celkem 8 538 míst, z tohoto počtu bylo 2 946 míst v domovech pro seniory (proti roku 2008 o 71 méně), 2 938 míst v domovech se zvláštním režimem (o 1 075 více) a 1 239 míst v domovech pro osoby se zdravotním postižením (o 233 méně)
- průměrný měsíční starobní důchod sólo (bez souběhu) v kraji na konci roku 2015 činil 11 218 Kč, pobíralo ho 195,8 tisíc osob (o 12,7 tisíc víc než v roce 2010)
- v roce 2015 došlo v kraji k dalšímu poklesu počtu zjištěných trestných činů; z 23,8 tisíc zjištěných trestných činů (meziroční poklesl o 3,3 tisíc) tvořily téměř polovinu krádeže prosté a krádeže vloupáním
- na silnicích Jihomoravského kraje došlo v roce 2015 k 7 056 dopravním nehodám (o 106 více než v roce 2014), o život při nich přišlo 81 osob (o 15 více), 293 osob bylo těžce (o 22 méně) a 2 726 osob lehce zraněno (o 304 více), hmotná škoda dosáhla částky téměř 450 mil. Kč (o 35 mil. Kč více)
- pro vývoj makroekonomických ukazatelů byly v Jihomoravském kraji významné roky 2008 až 2011; rok 2008 byl ještě rokem růstovým, rok 2009 byl rokem propadu, v roce 2010 se příznivý vývoj regionálních makroekonomických ukazatelů obnovil a v roce 2011 bylo dosaženo předkrizové úrovně
- v roce 2014 se regionální HDP zvýšil o 1,2 %, což byl sice až 9. nejvyšší nárůst mezi kraji, ovšem pouze v Jihomoravském kraji byl zaznamenán nárůst HDP pět po sobě následujících let (2010 až 2014)
- v roce 2014 opět posílila úloha Jihomoravského kraje v oblasti výzkumu a vývoje (VaV), výdaje ve výši 17,0 mld. Kč tvořily pětinu celkových výdajů na VaV v ČR a meziročně vzrostly o 642 mil. Kč; 22 % zdrojů financování pocházelo ze zahraničí
- finanční ukazatele souhrnného zemědělského účtu za rok 2015 dosud nejsou k dispozici; i přes nižší objem sklizně obilovin by se celkové bilance mohla přiblížit roku 2014; v roce 2014 podle předběžných výsledků dosáhl objem zemědělské produkce 12,56 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2000)
- v rostlinné výrobě byl v roce 2015 na jedné straně zaznamenán nárůst výnosů a sklizně (např. u pšenice, ječmene, luskovin, hroznového vína), na druhé straně propad sklizně (kukuřice na zrno, řepka, cukrovka); v živočišné výrobě se mírně zvýšily stavy hospodářských zvířat, vzrostla výroba jatečného skotu, prasat, drůbeže a výroba mléka, poklesla snáška konzumních vajec
- Jihomoravský kraj je největším producentem dřeva listnatých stromů; vytěžený objem 352,7 tisíc m³ dřeva bez kůry v roce 2015 představoval téměř pětinu republikového celku
- tržby průmyslových podniků se 100 a více zaměstnanci v kraji proti roku 2014 vzrostly o 6,6 % na 216,3 mld. Kč (polovinu tvořily tržby za přímý vývoz), zvýšil se i počet zaměstnanců, největší část z nich byla zaměstnána ve zpracovatelském průmyslu
- základní stavební výroba v podnicích s 50 a více zaměstnanci meziročně vzrostla o 1,8 mld. Kč na 21,3 mld. Kč (2. nejvyšší objem mezi kraji); stavební práce provedené v kraji podniky s 20 a více zaměstnanci dosáhly objemu 36,0 mld. Kč, meziročně vzrostly o 8,2 mld. Kč, přepočtená hodnota na obyvatele ve výši 30,6 tis. Kč byla mezi kraji 3. nejvyšší

Ekonomický vývoj



Životní prostředí

- počet vydaných stavebních povolení v kraji se po předchozích 3 letech poklesu meziročně zvýšil – z 9 698 v roce 2014 na 10 877 v roce 2015; orientační hodnota staveb dosáhla částky 26,2 mld. Kč (3. nejvyšší hodnota v mezikrajském srovnání) a vzrostla o 277 mil. Kč
- počet zahájených bytů vzrostl (z 3 650 na 3 841), počet dokončených bytů (3 338, z toho polovina v nových rodinných domech) byl proti roku 2014 o 96 bytů vyšší; počet zahájených i dokončených bytů byl mezi kraji 3. nejvyšší, intenzita bytové výstavby (2,8 dokončených bytů na 1 000 obyvatel) byla mezi kraji také 3. nejvyšší
- počet hostů v hromadných ubytovacích zařízeních v kraji se zvyšoval třetí rok a přesáhl 1,5 mil. (1,0 mil. hostů tuzemských a 0,5 mil. hostů ze zahraničí); nejvíce zahraničních hostů přijelo ze Slovenska (90,6 tisíc), z Polska (84,6 tisíc) a z Německa (51,3 tisíc); počet hostů ze Slovenska převýšil počty návštěvníků z jiných zemí poprvé, do roku 2014 byli nejpočetněji zastoupeni vždy hosté z Polska
- výměra zemědělské půdy v roce 2015 se proti roku 2010 v kraji snížila o 2,8 tisíc hektarů, ve stejném rozsahu se snížila i výměra orné půdy, stupeň zornění (spolu se Středočeským krajem byl mezi kraji nejvyšší), poklesl z 82,9 % v roce 2010 na 82,8 % v roce 2015
- plocha ekologicky stabilních prvků (sady, zahrady, vinice a trvalé travní porosty, z nezemědělské půdy lesní pozemky a vodní plochy) se na území kraje v posledních letech nijak výrazně neměnila - v roce 2010 v součtu tvořily plochu 290,3 tisíc hektarů a v roce 2015 290,9 tisíc hektarů
- geografické podmínky v kraji jsou vhodné především pro konvenční zemědělství, ekologické zemědělství proto není nijak výrazně rozvinuto, v roce 2015 byla plocha ekologicky obhospodařované půdy meziročně vyšší o 2 tisíce hektarů a dosahovala téměř 19,5 tisíc hektarů
- v roce 2015 bylo vyrobeno 63,0 mil. m³ vody (meziroční nárůst o 1,1 %), zvýšila se ale i průměrná spotřeba vody na osobu a den (z 91,5 l na 92,4 l), o 1,70 Kč vzrostla cena vodného (32,50 Kč)
- v domech připojených na kanalizaci ústící do čistírny odpadních vod v roce 2015 žilo 86,4 % obyvatel kraje, jihomoravské čistírny odpadních vod vyčistily 75,9 milionů m³ vody celkem, z toho 47,0 % tvořily vody splaškové, cena stočného také meziročně vzrostla, a to o 1,00 Kč na 32,40 Kč
- hodnoty měrných emisních ukazatelů od roku 2007 pozvolna klesají; měrné emise oxidů dusíku byly v roce 2014 ve srovnání s ostatními kraji průměrné (8. nejnižší), měrné emise tuhých látek a měrné emise CO byly 5., resp. 4. nejnižší a měrné emise oxidu siřičitého dokonce nejnižší mezi kraji (spolu s Krajem Vysočina)
- zatímco produkce podnikových odpadů v přepočtu na obyvatele se mezi roky 2013 a 2014 snížila z 1 923 kg na 1 901 kg na obyvatele (přesto 4. nejvyšší hodnota mezi kraji), produkce komunálního odpadu vzrostla z 288 kg na 295 kg na obyvatele (naopak 4. nejnižší hodnota mezi kraji); nelichotivé postavené měl Jihomoravský kraj v podílu odděleně sbíraných složek komunálního odpadu – podíl 11,8 % byl 2. nejnižší
- na ochranu životního prostředí bylo v roce 2014 na území kraje investováno 3,12 mld. Kč, částka proti roku 2013 vzrostla o 580,0 mil. Kč, tj. o 22,8 %

Graf Změna vybraných ukazatelů v Jihomoravském kraji a ČR mezi roku 2015 a 2014

